

یک باردیگر حسین (ع)

قل انما اعظم بواحدة ان تقوموا لله مثنی و فرادی ثم
تتفکروا (سبا-46)

عاشورای امسال 1381 سال (قمری) معادل 1340 سال شمسی از عاشورای سال 61 هجری قمری می‌گذرد. در طول این 14 قرن شیعه هر سال با شکلی و به نوعی این روز را گرامی و یاد و خاطره آن شهیدان را زنده نگه داشته است. روضه خوان‌ها با مرثیه‌خوانی، مداحان با نوحه‌خوانی، سینه زنان و زن‌جیرزنان با بر سرو سینه خود کوفتن، زنان با گریه، تعزیه‌خوانان با شبیه‌خوانی و به صحنه کشیدن آن دشت تفتیده و ماجراهای آن روز، هر کدام به نوعی تلاش کردند و می‌کنند تا به تاریخ، یادحسین را یادآور شوند.

در طول این قرون شیعه همواره گاه با آزادی و بدون محدودیت و گاه از ترس شرطه و گزمه و آژان در خفا و با تقیه در این راه کوشیده است. ولی در هر صورت یاد آن دشت تفتیده، یاد آن لب‌های سوزان، یاد پایمردی و استواری و ایمان آن یاران با وفا و سراپا اخلاص و جوانمردی، یاد عباس دلاور و دست‌های از بدن جدای آن فرزند رشید علی ابن ابیطالب و همچنین امام حسین (ع) مظهر خداوند و خلیفه او بر روی زمین و سرور آزادگان جهان را در خاطره‌ها زنده کرده است.

اما یادآوری عاشورا و قیام اباعبدالله از طرق گوناگون و به شیوه‌های مختلف و از جمله نوین‌ترین شیوه یعنی عزاداری‌های امسال که گویای تعقل و دوران‌دیشی شیعیان حسین به شمار می‌رود علاوه بر آن که زنده نگاه داشتن فداکاری‌ها و دلاوری‌های حسین (ع) و سپاه اندکش است، در درون خود مملو از درس چگونه زیستن چه برای دوستان و پیروان حسین و چه سایر آزادی‌خواهان به شمار می‌رود.

شیعه با زنده نگاه داشتن خاطره کربلا در طول تاریخ تلاش کرده است تا به قول مرحوم دکتر شریعتی مسیر متفاوت آن دو رود را در تاریخ تبیین کند و به مردم اعم از پیرو یا دیگران بفهماند که در طول زندگی خود در کدام رود شنا کرده اند. رودخانه حق یا باطل، عدالت یا ستم، آزادی یا بردگی.

شیوه‌های مختلف عزاداری حسین همواره بر حول و محور این جداسازی قرار داشته است. شیعیان کوشیده‌اند تا از سپاه حق و عدالت و آزادگی، قرآن و خوبی‌ها و مظاهر و نمادهای آنها یعنی حسین، عباس، زینب، حبیب ابن مظاهر، زهیر، عبدالله و علی اکبر و علی اصغر و... از یک سو و سپاه ظلم و جنایت و نمادهای آن یعنی یزید و ابن سعد و شمر و خولی و... به مثابه مظاهر شر و فساد و تباهی، مظاهر قتل و شکنجه و آزار انسان، نمادهای ظلم و نامردمی و دنیا پرستی و نشستگان بر سر سفره غارت و تاراج سرمایه‌های مادی و معنوی انسان‌های دیگر از سوی دیگر تصویر سازی کنند.

به این نوحه که در روز عاشورای سال 1342 شمسی از سوی عزاداران حسین سر داده شد دقت کنید تا یک حرف از هزاران را در این نمونه نشان داده باشیم:

اکبر من فدای دین، اصغر من فدای دین
تا به تنم روان بود زیر ستم نمی روم
بقای من فنای دین! فنای من بقای دین
گفت عزیز فاطمه نیست ز مرگ واهمه
تا به تنم روان بود زیر ستم نمی روم

اما جلوه‌های عزاداری‌های اباعبدالله فقط به بیان نام‌ها و یادهای سپاه حق اختصاص نداشته و ندارد و علاوه بر آنها و ویژگی‌هایشان، خصوصیات سپاه باطل را نیز برای دنیا مطرح می‌کند. تا شیعیان و جهانیان با آن سوی ماجرا نیز آشنا شوند.

در همان نوحه عزاداران خطاب به یزید چنین می‌خواندند:

ننگ و حیات ذلت است عزت و مرگ لذت است

من یزید بی حیا ظلم و ستم نمی کشم

در شبیه خوانی‌ها و مراسم تعزیه نیز صحنه‌های روز عاشورا توسط شبیه خوانان به تصویر کشیده می‌شود که در برانگیختن عواطف مردم نقش مهمی دارد.

به جز این‌ها یکی از مهم‌ترین سفارش‌های انجام شده به شیعیان در خصوص زنده نگاه داشتن نام و یاد امام حسین(ع) و قیام عاشورا، آگاهی از فلسفه و ماهیت قیام و شناخت دشمنان سپاه حق و مرزبندی با آنهاست. از جمله شیوه‌های آشنایی با ماهیت و قیام و پیروی از راه و هدف امام(ع) قرائت متونی همچون زیارت

عاشورا، زیارت وارث و...در همه روزها و به ویژه ایام محرم و صفر است.

در این متون شیعه علاوه بر ارتباط روزانه با نام ویاد حسین (ع) به طور مرتب فلسفه و اهداف قیام، تبار سپاه حق، پیشینه سپاه ظلم و وظایف خود را مرور کرده و تلاش می‌کند تا شیوه و مشی زندگی خود را با آن منطبق سازد.

به عنوان مثال در زیارت وارث ابتدا تبار رهبر سپاه حق برای خواننده تبیین می‌شود. که این کشته به صحرای نینوا از چه پیشینه‌ای برخوردار است فرزند علی و زهرا (ع)، نواده محمد (ص) وارث انبیای سلف همچون عیسی و موسی و ابراهیم و نوح و آدم (علی نبینا و علیهم صلوات) است که نه به طمع جاه و مقام ریاست و نه برای اندوختن مال و منال دنیا و دریافت حق السهم از بیت‌المال، نه برای مقدس نمایی و کسب آبرو بلکه قیام کرده است، چراکه به گفته اباعبدالله: "الا ترون ان الحق لایعمل به و ان الباطل لا یتنهی عنه" (آیا نمی بینید که به حق عمل نمی شود و از باطل جلوگیری نمی شود؟)

به دنبال آن ویژگی های امام را برمی شمارد: حسین خون خدا و فرزند خون خدا و تنهای ستمدیده است. آن گاه در برابر خداوند شهادت می‌دهد که حسین برخلاف تبلیغ یزد و یزیدیان، برپا دارنده نماز، زکات دهنده و آمر به معروف و ناهی از منکر بوده است مرگ او به دلیل اطاعت اوامر خدا و رسولش بوده است. این مرگ پاک نه در راهی پوک و بی هدف بلکه همچنان‌که خود وی در مسیر کربلا فرمود: "لطلب اصلاح امه جدی" به منظور اصلاح وضعیت رو به زوال جامعه‌ای بود که جدش رسول خدا (ص) برای اصلاح آن برانگیخته شده بود.

بعد از این وظایف شیعه برای خواننده بازگو و یادآوری می‌شود. شیعه پیرو حسین به ویژه در ایام شهادت مولای خود صرفاً به مویه و عزا نمی‌پردازد. بلکه با قرائت این متون باردیگر وظایف خود را مرور می‌کند. در زیارت وارث این وظایف چنین برشمرده شده است:

موضع گیری در مقابل قاتلان و ظالمان بر حسین و یاران سپاه حق، و نیز موضع گیری در باره آنها که این فاجعه را دیدند و در برابر این ظلم و قتل و ستم سکوت کردند. (فلعن الله امه قتلک ولعن الله ظلمتک و لعن الله سمعت بذلک فرضیت به)

متن سپس این نکته را به خواننده یادآور می شود که همراهی و پیروی حسن فقط با زبان و نیست . بلکه پیروی از حسین چنین محقق می شود :

" أَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَبِإِيَابِكُمْ، مُوقِنٌ بِشَرَايِعِ دِينِي وَخَوَاتِيمِ عَمَلِي، وَقَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلْمٌ وَأَمْرِي لَأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ "

" ایمان و پیروی من از تو حسین با ایمان به بازگشت شما ، عمل بر اساس مقررات دینی و نتیجه عمل و تسلیم قلبی در برابر باورهای شما و پیروی عملی کارهایم از شما صورت می-گیرد .

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَىٰ أَرْوَاحِكُمْ وَعَلَىٰ أَجْسَادِكُمْ وَعَلَىٰ شَاهِدِكُمْ وَعَلَىٰ غَائِبِكُمْ وَعَلَىٰ ظَاهِرِكُمْ
وَعَلَىٰ بَاطِنِكُمْ.